

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, Ringkade 41
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. GETON, Lalngs Nekstraat 33^m
Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct.
Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal tarief.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. GETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTELJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Een Vergissing. — De komende Winter. — Het Parlement in Frankrijk. — Een Praatjesmaker. — Verantwoordelijkheid. — Uit het Buitenland: Duitschland. — Oorlog en Industrie. — Het Ontwerp-Program: Erratum. — Ingezonden: Navolging van het slechte. — Van de Afdelingen. — Korrespondentie. — Advertentiën.

Een Vergissing.

Het Volk van 13 November jl. schrijft:

„Onze partijsekretaris Van Kuykhof verzoekt ons te berichten dat de Miranda's onjuiste mededeeling op een openbare vergadering van III omtrent de uitnodigingsbrief van de S. D. P. in zake een duurte-aktie, berust op een door hem aan Miranda terloops gedane, blijkbaar onduidelijk geformuleerde en zoo door Miranda „verkeerd begrepen inlichting.“

Reeds in het vorig nummer had *Het Volk* bericht dat Miranda's mededeeling, als zou „in de uitnodiging der S. D. P. tot de S. D. A. P., tot gezamenlijke actie tegen de duurte, (de Arb. Partij) opzettelijk beleedigd zijn, door haar eikel als „Arbeiders Partij“ onder de toevoeging Soc. Dem. te betitelen“, onjuist bleek te zijn.

Met Van Kuykhofs lezing van de oorzaak van de onjuiste mededeeling vervalt evenwel elke andere onderstelling die *Het Volk* ervoor gaf. De Miranda was onjuist omdat Van Kuykhof onduidelijk was.

Hiermede is een argument van de baan, dat reeds door de mannen der Arb. Partij gebruikt werd, om het den arbeiders verklaarbaar te maken, waarvoor het D. B. der Partij op uitnodiging der Soc. Dem. Partij weigerde deel te nemen aan een voorbereidende vergadering, waar ook Vakverbond en Arbeidssekretariaat waren uitgenoodigd, om een poging te doen, een gezamenlijke actie tegen de duurte van het georganiseerde Ned.-proletariaat op touw te zetten.

Maar hiermede is de zaak zelf nog niet van de baan. Het blijft zoo noodig als ooit dat niet afzonderlijk maar gezamenlijk het Ned. proletariaat zich verzet tegen de kwaadste en duurzaamste gevolgen van het hedendaagsche Kapitalisme, tegen de regelmatige en blijvende stijging der levensmiddelprijzen.

Dat de Amsterdamse Raad, alleen het beetje loontoeslag, door B. en W. voorgesteld, aannam, maar met de vrijzinnig-demokraten vooraan, elk verder gaand voorstel verwierp, toont toch wel dat het proletariaat der hoofdstad nog geen grooten indruk maakt op de inkarnatie van den goeden patroon, gelijk de zatte liberaal Asscher de Gemeente als werkgever noemde. Dat het Rotterdamsche, evenals trouwens het Amsterdamsche proletariaat, niet op de duurte-vergaderingen der Arb. Partij gelieft te verschijnen, wijst toch wel aan dat er sterker actie noodig is, om van de ten hemel schreiende ellende een faktor van druk te maken op de bourgeois-maatschappij, die in dit landje nog maar doet alsof het haar niets aangaat.

Hoe wil het proletariaat de bourgeoisie in dezen eenigszins mores leeren? Dat kan slechts geschieden door gezamenlijk die ellende te demonstreeren, in vergaderingen, in betoogingen, te beginnen in de groote steden, en voorts het heele land door. Daardoor worden de proletariërs zelf uit hun ellendige berusting opgeschrikt. Daardoor toont het proletariaat vooreerst zich zelf en dan aan den tegenstander zijn kracht, zijn eenheid in de ellende en zijn eenheid in de daad!

Tot dergelijke propaganda, demonstratie en agitatie, het is reeds gebleken, is de Arbeiders-Partij alléén, zelfs met het bevriende Vakverbond tezamen, niet in staat. En dat spreekt van zelf, omdat zij slechts op één deel van het georganiseerde proletariaat invloed heeft. Een dergelijke agitatie kan slechts gevoerd worden, zooals de Soc. Dem. Partij dat wil, door eenheid van actie.

De vergissing van De Miranda en anderen, die het weigerend antwoord van het D. B. der Arb. Partij (Van Kuykhof, Vliegen, Wibaut) verdedigen, zit dus niet in de

feitelijke onjuistheid van het ene of andere argument. De heele verdediging van de wegering tot samenwerking is een vergissing bij elkeen, die werkelijk niet anders op het oog heeft dan de oogenblikkelijke versterking van de kracht van het Ned. proletariaat in zijn strijd tegen de Kapitalistische ellende.

Zouden er nog S. D. A. P. ers zijn die de fout van hun D. B. inzien en vóór het te laat is, zullen trachten het te herstellen? WP.

De komende Winter.

Elk jaar brengt de winter voor het proletariaat een verergering van de ellende. 't Gansche jaar door is 't zorg en armoede, daar past onze heerlijke kapitalistische maatschappijorde wel op. De werkers zijn daar om te arbeiden voor de oopenhooping van de winst voor de leden van de bezittende klasse, voor de bezitters van grond en arbeidsmiddelen, voor de groote en kleine patroons. De werkers moeten in 't leven blijven, zoolang ze geschikt zijn om te werken en zoolang, dat ze in staat zijn geweest, voor plaatsvervangers te zorgen in de personen van hunne kinderen, die ze hebben moeten grootbrengen, om na hen als slaven te zwoegen voor 't zelfde doel als de ouden vóór hen deden: de winst van de bezitters.

Loon moeten ze dus hebben om zelf te kunnen leven en werken voor de winst van de bezitters en een huishouding te onderhouden om te zorgen voor toekomstige loonslaven als ze zelf uitgemergeld zullen zijn.

Maar ze behoeven niet meer, dan voor dat doel strikt noodzakelijk is. Zoo redeneert de kapitalist en drukt het loon naar beneden tot de laagte, die we kennen, nauwelijks voldoende om 't naakte dierlijke leven te redden. Elk streepje omhoog moet in volhardende, georganiseerde strijd worden afgedwongen en bewaard.

Armoede en zorg dus altijd. Maar dubbele armoede en zorg en bij duizenden en tienduizenden, honger en gebrek aan 't allernoodzakelijkste in de wintertijd, elk jaar terugkerende met grimmige en tergende regelmatigheid.

Want: de winter brengt grootere behoeften voor kleding, voeding en verwarming, maar geen vermeerdering van verdiensten, om aan die meerdere behoeften te voldoen.

Integendeel: de korte dagen korten voor massa's de verdiensten in met 't aantal werkuren. Voor nog grooter legers houden alle verdiensten op door de werkeloosheid, die in de winter juist 't ergst de arbeidersklasse teistert.

De strijdende arbeidersbeweging vecht voor korte werktijd en voor arbeidersvacantie als machtige middelen ter verbetering van het leven van den arbeider als mensch en ter versterking van zijn kracht als strijder in den klassenstrijd.

Maar natuurlijk moet zijn loon niet stilstaan of verminderen; daarnaast vecht men voor verhooging van loon.

Werkeloosheid beteekent echter stilstand van loon en dus honger en gebrek aan alles in het arbeidersgezin. Want in onze maatschappij heerscht de bezittende klasse, die, zooals reeds gezegd, de arbeiders slechts beschouwt als werkdieren, als winstmakers. Kunnen ze voor hen de zoete winst niet opstapelen, dan heeft de bezittende klasse geen belang meer bij 't leven van de werkers. Weg met hen, op de straat, laat ze bedelen, laat ze hongeren, ze moeten maar zien, hoe ze 't barre jaargetijde doorworstelen.

Als de winter voorbij is en ze weer noodig zijn voor nieuwe winstmaking, zullen ze wel weer komen opdagen, als ze er nog zijn, en zoo niet, dan zijn er wel anderen; 't kapitalisme doet steeds het leger van werkzoekenden wassen.

Nijpende ellende brengt dus steeds de winter, en elk jaar weer wordt het barre jaargetijde door ontelbaren als een angstwekkend monster tegemoet gezien.

Meer dan ooit is dat thans het geval, nu bij al de

gewone ellende nog komt de ontzettende duurte van bijna alle levensbenodigdheden. Schrikwekkend is het beeld van ellende, dat zich voor ons oog opricht, wanneer we ons indenken in het leven van de arbeidersklasse deze komende winter.

Arbeiders denkt na over de oorzaken van al uw armoe-leed. Laat de komende nood, nijpender dan ooit, u daartoe aansporen, als ge dat nog nooit deedt.

't Monster, dat deze tijden hongriger dan ooit, vreet aan uw levensgeluk, aan dat van uw vrouw en lief kroost, 't is het kapitalisme.

't Kapitalisme, de heerschappij van de bezitters, die hun rijkdommen zuigen uit uw arbeid, dat kapitalisme is de oorzaak van uw laag loon, dus van uw armoede aan woning, voeding, kleding, genot.

't Kapitalisme, dat uit u wil zuigen, wat er uit te zuigen valt, is de oorzaak van uw lange werktijden onder slechte arbeids-voorwaarden, oorzaak van uw afbeuling en vroege ouderdom.

't Kapitalisme, dat u slechts 't leven gunt, als ge winst opstapelen kunt, is de schuld van uw ellende bij werkeloosheid en oude dag.

't Kapitalisme, dat slechts jaagt naar winst, is de oorzaak van de steeds stijgende duurte van uw levensbenodigdheden.

Op dan! Laat de bliksem van het verzet slaan in uw ziel en laat de donder der ontevredenheid grommen door uwe gelederen.

Komt op! Sluit u aan een tot machtige legers van organisatie, dat is uw groot en eenig wapen ter bevrijding. Eén alleen vermag niets, allen te zamen, nauw aaneengesloten, vormt ge een onweerstaanbare macht.

Sluit u aan bij de vakorganisaties, waarbij ge behoort.

Sluit u aan bij de S. D. P. om het kapitalisme te bekampen, de overheersching, de uitbuiting van de bezittende klasse weg te vagen, om te vechten voor onze maatschappij van geluk, het Socialisme. St.

Het Parlement in Frankrijk.

In Frankrijk is het Parlement weer bijeengekomen, later dan gewoonlijk, omdat de Marokko-overeenkomst met Duitschland eerst gesloten moest zijn. Hier echter was het niet, gelijk in Duitschland, de buitenlandsche politiek, die 't eerst aan de orde kwam, maar een andere, een misschien niet minder gewichtige kwestie, namelijk die van de kruittknoeierijen.

Wij herinneren ons allen nog de verschrikkelijke catastrofe van 23 September, toen de Jena, een der Fransche oorlogschepen, op de rede van Toulon in de lucht vloog door een ontploffing. 't Was niet de eerste maal, dat een dergelijke ramp voorviel en 't is te begrijpen, dat de publieke opinie door een herhaling van een catastrofe als deze geschokt werd. Een commissie van onderzoek werd ingesteld. Maar inmiddels hebben er onthullingen plaats gevonden van zeer bevoegde zijde, waardoor de verschillende misstanden op het gebied van de kruittfabricage en de verzorging der oorlogsvloot publiek zijn geworden. En de onthullingen bevestigen volkomen wat men reeds jaren wist: speciaal op het gebied der marine heerscht er in de administratie een zoodanige verwarring, zulk een janboel, zulk een tuchteloosheid en naijver van met elkaar strijdende klieken van ambtenaren, van personen, van stelsels, dat de vloot, die toch al achterlijk is vergeleken bij die van andere groote mogendheden, telkens aan rampen bloot staat als die nu weer pas hebben plaats gegrepen. De heerschende klasse m. a. w., die de arbeiders niet genoeg kan uitschelden voor «saboteurs» en werkverknoeiers, heeft, evenals zij b.v. heeft gedaan met de vervoermiddelen, ook een van de groote takken van de verdediging des lands door haar misdadig optreden verknoeid en op reusachtige schaal sabotage gepleegd aan de elk jaar honderden millioenen verslindende marine.

Geen wonder, dat er ook in de bezittende klasse een

gevoel van malaise heerscht. Duchtig schelden op die vervloekte arbeiders, best. Revolutionairen in de gevangenis te stoppen — Hervé is pas opnieuw tot 2 jaar gevangenisstraf veroordeeld en begint langzamerhand de Blanqui der derde Republiek te worden — ook uitstekend. Steeds meer onderdrukkingmaatregelen tegen het proletariaat, tegen de vrije meeningsuiting enz. op elk gebied, heel goed. Maar ook de bourgeoisie, behalve misschien de meest verwoede reactionairen en de 10 of 20 beheersers der groote kredietinstellingen, die over de mil-larden der spaarders vrijelijk beschikken, begrijpt toch wel flauwtjes, dat er nog iets anders noodig is om een land te regeeren en het vooruit te doen gaan, vooral als men zoogenaamd in een Republiek is.

Jaurès zelf, de eeuwige optimist, sinds eenigen tijd weer terug van zijn Zuid-Amerikaansche uitstapje, ziet zich genoodzaakt den toestand te schetsen als volgt:

De Kamer, die gisteren weer bijeenkwam, was bij haar eerste zitting gelijk een kind, dat pruilt en niet voort wil. Men voelde, dat er geen enkele sterke en groote begeerte in haar werkzaam was, geen enkel denkbeeld aan een edelen arbeid, die te verrichten valt, niets van blijde werkzaamheid. Verwarring, een koele glimlach, een half-kwajongensachtige houding tegenover de regeering: maar dieper, een vast voornemen om op sociaal gebied schrap te staan (tegenover de arbeiders). Temidden van dien weinigen samenhang, die onverschilligheid en die slapheid, zijn alleen de groote belangen der oligarchie (groote financiers) actief. Alleen om het ministerie de (Marokkaansche) mijnen te helpen weggapen, vond de meerderheid iets van kracht.

En waardoor komt dit? Wat is de diepe oorzaak van dit kwaad? *Meer en meer bevindt zich de Republiek aan de eene en de arbeidersklasse aan een andere zijde.*

Jaurès gaat dan voort met de gevaren van dien toestand aan te toonen. Zijn woorden die waarheid bevatten, houden niets meer of minder in, dan dat heel zijn politiek der laatste 15 jaar, de politiek van ondersteuning der burgerlijke Republiek door de arbeiders, van meewerking der arbeidersklasse aan de «republikein-sche» instellingen ellendig schipbreuk heeft geleden. Inderdaad da Fransch arbeiders verwachten terecht niets meer van deze zoogenaamde Republiek, die een regiem is gebleken minstens even verderfelijk als het Keizerrijk.

En zoo is de eenige klasse, die in staat zou zijn, de Republiek nieuw leven in te blazen, den Augiastal te reinigen, waartoe de bourgeoisie haar in vele opzichten gemaakt heeft, daartoe niet bij machte.

De arbeidersklasse, voor zoover zij klassebewust is, ziet terecht in, dat slechts één ding Frankrijk van deze Republiek, van deze schijn-democratie, van deze heerschappij eener bende geldwolven kan verlossen en dat is een nieuwe Revolutie, een nieuwe catastrofe.

Wie oogen heeft om te zien, wie Frankrijk's verhoudingen kent, weet dan ook, dat het land op een andere wijze dan Duitsland, evenzeer rijp is voor een nieuwe Revolutie als het Deutsche Keizerrijk en het Napoleonische Keizerrijk van 1869.

Het burgerlijke parlementarisme heeft bankroet gemaakt. Nergens zien wij dit duidelijker dan in 't land, dat met Engeland de oudste parlementaire instellingen van Europa bezit.

Het burgerlijke parlement is niets meer geworden dan, zooals Allard het noemt «een kudde, overgeleverd aan de genade van den eersten den besten clown, dien de konkelarijen in de kamergangen het presidentschap van den Ministerraad doen bereiken.»

De arbeidersklasse heeft niets beters te doen dan in en buiten het Parlement dit zijn karakter te onthullen aan de duizenden uit het volk, die het nog niet voelen.

v. R.

Een Praatjesmaker.

Het Haagsche orgaan van de S. D. A. P., „De Strijd”, bevatte verleden week een stukje onder het opschrift „De taktiek der S. D. P.” Wie nu meenen mocht, hierin een principieele bespreking van de taktiek onzer partij te vinden, wordt echter teleurgesteld. De ongenoemde schrijver stort zijn gal uit over het feit, dat onze Haagsche partijafdeeling voor twee openbare vergaderingen, in de vorige maand gehouden, aan de vakverenigingen ter plaatse om het zenden van afgevaardigden of sympathiebetuigingen heeft gevraagd. Nog erger vindt hij, dat onze leden dan in hun respectieve vakorganisaties er op aandringen, dat daaraan gevolg wordt gegeven. „Het gevolg van een dergelijk arrogant optreden — zegt hij — is natuurlijk: een heibeltje”. (Dit zinnetje halen wij slechts aan om vast te nagelen, dat de schrijver 't *natuurlijk* vindt dat er een heibeltje gemaakt wordt, wanneer onze leden zoo „arrogant” zijn om in de vakorganisatie het goed recht van hun politiek te bepleiten. In goed Hollansch heet zoo iets: ophitsen!) „'t Is vrijwel overbodig, — zoo gaat de schrijver voort — doch „wij meenen toch de vakarbeiders nog eens op het hart te moeten „drukken aan dat brutale optreden der S. D. P. zoo spoedig mogelijk een einde te maken en zich niet in de luren te laten leggen.” En na eenige franje, die niet ter zake doet, eindigt hij: „De Haagsche arbeiders luisteren dus slechts naar de S. D. A. P. en den H. B. B.”

Al geeft nu dit fraaie stukje weinig opheldering over de taktiek van de S. D. P., — zooveel te duidelijker is het ten opzichte van de roomsche taktiek der Arbeiderspartij. De arbeiders mogen alleen luisteren naar wat hun van reformistische zijde wordt voorgedrukt; voor alles wat van anderen komt moeten zij de deuren en vensters van hun verstand sluiten. Dat meent de schrijver hen „op het hart te moeten drukken.”

De opmerkelijke lezer zal intusschen in schrijvers betoog nog een tegenspraak hebben ontdekt. Waarom maakt hij zich zoo bezorgd voor het zieleheil der reformistische vakarbeiders, als dit toch „vrijwel overbodig” is? Het antwoord hierop ligt voor de hand: de werkelijkheid is anders dan schrijvers fantasie. De werkelijkheid is, dat onder de Haagsche georganiseerde arbeiders meer en meer het bewustzijn gaat doordringen, dat deze dompers-taktiek onsocialistisch is. De jongste vergadering van den Haag-

schen Bestuurdersbond bewees dit. Daar werd door een vakver-eenigingsbestuurder het voorstel gedaan om onze partij mede te betrekken in de door H. B. B. en S. D. A. P. voorgenomen actie in zake de duurte. Het voorstel werd verworpen met de volgende merkwaardige stemmen-verhouding: 37 stemmen tegen, 4 voor en 22 blanco. Een tweede voorstel, om naast de S. D. A. P. ook onze partij te kennen in de samenstelling van een centrale commissie voor arbeidersontwikkeling, werd verworpen met 37 stemmen tegen, 11 voor en 12 blanco. In beide gevallen was er dus een *zeer sterke minderheid*, die deels positief stelling nam tegen de dompers, deels althans weigerde met hen mee te gaan. Dit bewijs van onzen groeienden invloed en macht heeft den schrijver zijn ophitsend stukje in de pen gegeven.

Onze partijafdeeling heeft verder gedaan wat haar plicht was. Zij heeft openbare vergaderingen belegd om te protesteeren tegen het dreigend oorlogsgevaar en tegen de duurte; vergaderingen die uitstekend bezocht waren en waaraan door verscheidene vakver-eenigingen werd deelgenomen. Terwijl wij ons aldus kweten van onzen socialistischen plicht en de Haagsche arbeiders voorgingen in de internationale protestbewegingen, komen de S. D. A. P. en de H. B. B. als het hinkende paard ver achteraan: op 21 November a. s. zullen zij ook eindelijk eens een vergadering houden over de duurte, terwijl het oorlogsgevaar nog niet tot hun aandacht schijnt te zijn doorgedrongen. Wij kunnen ons levendig voorstellen, dat de activiteit van onze partij, tegenover het absolute gemis aan energie bij zijn eigen partij, den schrijver een beetje in de oogen steekt, en we zullen hem dan ook de kleine „on-nauwkeurigheden”, die hierboven zijn rechtgezet, niet al te zeer kwalijk nemen. Maar hij maakt 't toch wel wat al te bont door in het aangezicht van deze feiten te beweren, dat „de S. D. P. op alle mogelijke manieren tracht de eenheid der arbeiders te breken.”

Wij hebben de eenheid van actie bepleit; wij hebben in den Bestuurdersbond betoogd, dat tegenover de gruwelen van het internationale kapitalisme de eenheid van strijd geboden en mogelijk was. De reformistische fanatiekers hebben de eenheid afgewezen. Toch zal, ten spijt van het schrijvertje, dat wij heden bij de ooren hebben, de eenheid ook in ons land komen. Zij zal komen door den groei van het socialistisch inzicht, waardoor de arbeiders zullen leeren om dergelijke heethoofden aan den dijk te zetten.

B. C.

Verantwoordelijkheid.

De verwachtingen, gekoesterd door de reactionairen van alle gading — hetzij ze Jonkers, Liberalen of Christelijken heeten — naar aanleiding van het schot in het Oostenrijksche parlement, zijn op niets uitgelopen*). Al te duidelijk bleek de onmogelijkheid verband te leggen tusschen den Montenegrijschen, de Duitsche taal niet machtigen meubelmakersknecht, die in een nijldige stemming na het doorbrengen van zijn geld schoot, en de sociaal-democratische agitatie tegen de duurte. Al te duidelijk was ook de toeleg der regeering merkbaar, om het schot als voorwendsel te gebruiken, om zich van de etelike vraag af te maken, wat zij van plan was te doen met het oog op de duurte en de nooden des volks. „Gij zult begrijpen, dat ik heden niet over de duurte zal spreken,” riep baron Gautsch, de minister-president, die intusschen reeds moest aftreden, eenigszins onvoorzichtig uit. Dat het gansche volk lijdt door hongersnood, dat mannen tengevolge van ondervoeding hun krachten verliezen, dat kinderen verkwijnen en sterven, dat moeders lot vertwijfeling gebracht worden, dat is van geen betekenis, daarover behoeft men niet te spreken; veel gewichtiger is het, dat een minister, door den kogel van een ontoerekenbare, gedood misschien? of gewond? neen! in het geheel niet getroffen werd. De sociaal-democratie is verantwoordelijk! Deze beschuldiging, die hij, door de bankroete Christelijk-socialen gesteund, onzen partijge-nooten voor de voeten wierp, toont de geneigdheid en den wensch, om alle verantwoordelijkheid der regeering van zich af te schuiven. Na een paar dagen echter praat niemand meer over den aanslag; dien kon men niet meer op den voorgrond stellen, eenig verband kon met den besten wil niet gelegd worden.

Het had echter ook anders kunnen zijn. Het schot had een minister of den een of anderen hooggeplaatste kunnen treffen en dooden. De dader had in plaats van een aan lager wal gekomen, het Duitsch niet machtige vreemdeling, een Wiener kunnen zijn, iemand, die deelgenomen had aan de September-betooingen tegen de duurte en aan de oproerige bewegingen in Ottakring, iemand, die de sociaal-democratische redevoeringen aangehoord, maar de daarin gedane aanmaningen om geen geweld te plegen niet gevolgd had. Dat zou volstrekt niet onmogelijk geweest zijn. Immers een kolossale verbittering had overal het volk, zoowel in Oostenrijk als in Duitschland aangegrepen, in den nood en ellende, die zij lijdten moesten tengevolge van de politiek van de heerschende klassen. Het glazeningooien en de opstootjes bij de massabetoelingen te Weenen, ze zijn maar al te duidelijke bewijzen van deze stemming. Al werkt de internationale sociaaldemocratie ook nog zoo rusteloos om de massa in te lichten aangaande de oorzaken van de duurte, allen kan zij niet bereiken, en zij, die zij pas voor het eerst bereikt heeft, begrijpen nog niet alles goed. Juist die elementen van het proletariaat, die voor onze propaganda het minst vatbaar zijn, die nog geheel vreemd tegenover onze denkbeelden staan, de onderste lagen op de grenzen van het lompenproletariaat, lijden het meest en worden het eerst tot vertwijfeling gedreven. Komen zulken toevallig op onze vergaderingen, dan dringt toch datgene, wat aan hun wraakgedachten een andere, betere richting zou kunnen geven, niet tot hen door. Vandaar zou dan ook de mogelijkheid niet uitgesloten zijn, dat bij de een of andere op zich zelf

*) Men weet dat een zekere Njegus, iemand uit Montenegro afkomstig, in de Oostenrijksche Kamer een schot loste op den Minister van Justitie. De man moet deze week voor het „gerecht” komen.

staande wanshoopsdaad enig verband met de sociaal-democratische agitatie ware aan te wijzen, en dan zou het geschreeuw in het burgerlijk kamp pas recht losbarsten: de sociaal-democratie is de schuldige! Uitzonderingswetten!

De sociaaldemocratie kan natuurlijk met een gerust geweten zulke onzinnige praat laten voor wat ze is. Haar daden getuigen voor haar. Sinds een menschenleeftijd verbreedt zij in de ruimste mate haar inzichten onder de massa's: niet afzonderlijke personen, al schijnen zij ook nog zoo groot en machtig, zijn de oorzaak van het lijden, maar het kapitalistisch stelsel. Het kapitalisme is niet te overwinnen door gewelddaden tegen individuen, maar alleen door den klassenstrijd van het proletariaat. De ministers zijn slechts de uitvoerders van den wil der heerschende klasse, die hun daden bestuurt; deze klasse kan echter slechts beïnvloed worden door de organisatie van de massa's, die de arbeidende klasse macht geeft. Dat heeft de sociaaldemocratie altijd geleerd, en haar onderwijs heeft vruchten gedragen. Wanneer in de laatste tientallen jaren, ondanks de vreeselijke onderdrukking van de massa's, ondanks de gewelddaden van boven, en niettegenstaande dat het kapitalisme duizenden ellendigen, verlorenen, vertwijfeler, vervuld van rechtmatigen haat tegen de geheele wereld, voortbrengt, wanneer ondanks dit alles politieke aanslagen zoo uiterst zelden voorgekomen zijn, dan kan de sociaaldemocratie met opgeheven hoofd verklaren: dat is mijn werk. Terwijl zij de geknechte massa's den uitweg van den strijd voor de vrijheid aanwees, verdedelde zij de politieke zeden; ver buiten de kringen, die onmiddellijk onder haren invloed staan, strekt zich de zedelijke invloed van haar beginselen uit, gelijk de zeldzaamheid van onverstane en daardoor zonder invloed blijvende wanhoopsdaden van op zich zelf staande personen of van grooter aantallen bewijst.

En niettegenstaande dit alles is het vast en zeker, dat iedere aanslag, iedere oproerige beweging, mogen zij van ongeorganiseerde massa's of van twijfelachtige individuen uitgaan, en al mogen zij ook nog zoo zeer met onze leer in tegenspraak zijn, ons in de schoenen geschoven wordt. Wanneer één of meerderen uit de massa's, die door honger en ellende tot vertwijfeling gebracht zijn, daden begaan, die wij niet goedkeuren, — het zal ons niet helpen of wij de verantwoordelijkheid van ons afschuiven. Wij zijn niet verantwoordelijk in de domme beteekenis, die de uitbuiters des volks om tegen ons op te hitsen er in leggen; maar wij zijn verantwoordelijk in dezen practischen zin, dat wij er voor aansprakelijk worden gesteld, dat wij de schade te betalen hebben, die anderen aangericht hebben. We zijn niet schuldig, maar we zijn aansprakelijk; het ligt in den aard der zaak. Als een minderjarige een ongeluk veroorzaakt, is de vader verantwoordelijk; hij heeft weliswaar geen schuld, maar volgens de wet is hij verplicht de schade te vergoeden. Als dit niet te eenenmale onredelijk is, — de vader wordt gerekend de opvoeder en leider van zijn kinderen te zijn, — dan moet ook in de houding van de heerschende klasse iets redelijks zijn. Volgens Hegel is al wat bestaat redelijk, — de rede-neeringen over sociaaldemocratische ophitsing zijn weliswaar louter onzin —, maar in dat, wat is, in de feitelijke gedragingen van de bourgeoisie moet een stuk redelijke logika zitten.

Deze is ook niet moeilijk te ontdekken. Met de sociaaldemocratie als leer hebben zulke daden zeker niets te maken, vandaar dat zij deze niet in discredit kunnen brengen. Maar iedereen merkt, dat zij de zaak des volks benadeelen. En tusschen de zaak des volks en onze zaak, de sociaaldemocratie, bestaat geen wezenlijk onderscheid. We moeten hier niet aan den strijd van een politieke partij in engeren zin denken; het geldt hier den grooten strijd van de uitgebuite massa tegen haar onderdrukkers. Wordt daarin door een der beide partijen een verkeerd middel gebruikt, dan schaad het dengene, die het aanwendt. Deze massa is nog niet een sociaaldemocratisch leger; maar de sociaaldemocratie is de geest, die den strijd van de massa's immer meer doordringt, zij is de juiste methode, zij is de leidster en opvoeder, zij is het hart en de ziel van het reusachtige lichaam van het proletariaat. Daarom wordt alles, wat door dit lichaam zonder of tegen onzen wil geschiedt, — door ons zelf zoo goed als door anderen — met recht als een zwakte en een fout, die haar aankleven, gevoeld; vandaar dat zij aansprakelijk wordt gesteld, d. w. z. zij moet boeten voor datgene, waaraan zij geen schuld heeft. Iedere poging om in verzet gekomen volksmassa's te onderdrukken en te knechten neemt dan ook den vorm aan van een vervolging van of uitzonderingswetten tegen de sociaaldemocratie.

Wij denken er dus in het geheel niet aan, om ons over deze gewoonte van de heerschende klasse, om ons iederen aanslag in de schoenen te schuiven, te veront-rusten, al zullen wij ook haar leugenachtige middelen behoorlijk brandmerken. In tegendeel, wij zien de erkenning der beteekenis van de sociaal-democratie in. Niet eenvoudig in dien zin, dat wij den haat der volksvijanden tamelijk wel verdiend hebben, maar ook in dezen, dat men de sociaal-democratie en het belang der uitgebuite massa vereenzelvt. Het gewone praatje, dat de sociaal-democratie niets zou zijn dan een groep van politiekers, die door de massa's allerlei onmogelijke heerlijkheden voor ze spiegelen op hun stemmen bij de verkiezingen speculeert, wordt hier gelogenstraft door dezelfde, die het in de wereld gebracht hebben. De sociaal-democratie is nog meer dan een partij, die op de stemmen der arbeiders

aanspraak maakt; zij is de vertegenwoordiging, de politieke verschijningsvorm, van het arbeidende volk zelf. De eereplaats, die zij bekleedt en vanwaar zij in den naam der massa's spreekt, brengt van zelf den plicht met zich, de voor de massa's bestemde slagen het eerst op te vangen.

Er wordt somwijlen gezegd, dat aanslagen een vreeselijke leer voor de heerschers inhouden. Dat komt niet uit. Niet ministerwillekeur, maar klassebelang bepaalt hun daden; de klasse wordt door een aanslag op een minister niet verontrust, haar belangen worden niet geschaad, maar integendeel bevorderd. Maar voor de sociaal-democratie bevatten zij leering. Zij als de stuwende geest van het proletarische lichaam, heeft daarvoor te zorgen, dat zulke daden, die haar en de massa schaden, niet voorkomen. Dat kan zij slechts daardoor, dat zij de bitterheid en de woede van de massa's den juiststen weg toont, om zich in daden om te zetten, om den sterksten invloed op de regeering uit te oefenen en de grootste voordeelen te verkrijgen. Mocht zij, misschien bevreesd voor wanhoopsdaden van de massa's, alle actie aan de massa's zelf overlaten, en haar bijvoorbeeld slechts met het uitzicht op de verkiezingen troosten, dan zou zij juist bewerken, wat zij vermijden wil, dat de opwinding in andere, ons schadelijke vormen een uitweg vindt. Reeds het eenvoudigste gebod van zelfbehoud moet haar dan ook de leiding der massa's in den strijd tegen de duurte op zich doen nemen; zij is verantwoordelijk voor de massa's; haar wijsheid en haar wetenschap moeten de juiste actie bepalen.

A. P.

Uit het Buitenland.

Duitschland. De Duitse Rijksdag, voortgekomen uit de Hottentottenverkiezingen van 1907, product van de eerste algemeene verkiezingen dus, die onder den overwegenden invloed van de koloniale politiek en het imperialisme hebben plaats gevonden, is verleden week voor de laatste zitting bijeengekomen. En onmiddellijk begon het debat over de interpellaties, ingediend over de nu afgeloopen Marocco-crisis.

Deze Marocco-crisis, die zooals onze lezers weten, heel Europa van begin Juli — het uitzenden van de Duitse kanonboot Panther naar de reede van Agadir in Zuid-Marocco — heeft beziggehouden, is geëindigd met een overeenkomst, die uit een kapitalistisch oogpunt voor Duitschland voordeelig is. Waar het van den beginne afaan vaststond, dat de Duitse regeering met haar daad niet de bedoeling kon hebben, een stuk van het Maroccaansche gebied zelf te bezetten, aangezien dit een oorlog met Frankrijk en Engeland zou beteekend hebben, waarvoor Duitschland nog niet klaar is, biedt de nu gesloten overeenkomst aan de Duitse kapitalisten ongetwijfeld meer dan zij redelijkerwijs konden verlangen. Er zijn stevige waarborgen gegeven door de Fransche regeering, die Marocco nu voor 't grootste gedeelte openlijk tot wingewest kan maken, waardoor de groote Duitse kapitalisten, mijnontginners, kooplieden enz. economisch niet zullen worden achtergesteld bij de Fransche kapitalisten. En, aangezien de Duitschers reeds economisch in Zuid-Marocccogroote eigendommen bezitten en de Franshen in ondernemingsgeest, durf en energie verre de baas zijn, kan het Maroccaansche gebied nu toch een goed uitbuitingsobject worden voor het Duitse kapitaal.

Bovendien echter bereikt Duitschland meer. Het ontvangt een aanmerkelijke vergroting van zijn Centraal-Afrikaansch bezit: doordat Frankrijk aan Duitschland een ontzaglijk gebied — meer dan 200.000 KM², een land dus 6 à 7 maal zoo groot als ons landje — van de Fransche Congo-kolonie afstaat. Duitschland van zijn kant staat daarvoor aan Frankrijk slechts een 20.000 KM² elders af, in het Noorden van dat zelfde reusachtige gebied. Duitschland krijgt hierdoor niet alleen een vergroting van zijn tropische koloniale gebied, maar ook den directen toegang tot het bekken van den Congo, de Centraal-Afrikaansche hoofdverkeersader, welks gebied voor 't grootste deel nu in de handen van onze Zuidereburen, de Belgische kapitalisten is.

Duitschland was tot nog toe van het Congo-bekken in 't Westen afgesloten: nu heeft men van twee zijden toegang gekregen en is de basis gelegd voor een Centraal-Afrikaansch Rijk, dat zich uitstrekt van den Atlantischen tot den Indischen Oceaan. Onze lezers zullen begrijpen, dat die uitbreiding van het Duitse gebied meteen de tegenstelling tot Engeland nu en in de toekomst verscherpt, aangezien het Britsche Rijk de overheerschende positie in Centraal- en Oost-Afrika van de Middellandsche Zee tot de Kaap bezit en behouden wil.

Een verder voordeel van de aangesloten overeenkomst ligt eindelijk hierin, dat Frankrijk door dit verdrag definitief, zij 't dan ook stilzwijgend, afstand heeft gedaan van alle aanspraken elders dan in Noord-West-Afrika, dus b. v. in de Oostelijke Middellandsche Zee-landen, in Voor-Azië, het tegenwoordige Turksche Rijk etc., en dat het daarentegen nu zeker nog meer bereid zal zijn — d.w.z. de hooge financiers, de hooge bank — om Duitschland's economische uitbreiding, het Duitse imperialisme in Voor-Azië — Mesopotamië vooral — financieel te bevorderen.

Niettegenstaande al deze voordeelen, die het kapitalisme in Duitschland door de jongste politieke veranderingen heeft behaald, heerscht er toch in een belangrijk deel der burgerlijke publieke opinie ontevredenheid over het behaalde en over de taktiek der Duitse regeering, d. w. z. van de heeren Bethmann en Kiderlen, resp. Rijkskanselier en Minister van buitenlandsche zaken.

De ontevredenheid is voor een groot deel een gevolg hiervan, dat het Duitse kapitalisme, bij zijn geweldige uitbreiding en spankracht der laatste 10 jaar vooral, steeds weer stuit op het nu eenmaal uit een kapitalistisch oogpunt bedroevende — voor de Duitschers bedroevende — feit, dat al de macht en de kracht waarover het beschikt niet in staat is dit groote feit te veranderen, dat de beste deelen der aarde reeds door andere kapitalisten geroofd en bezet zijn. Dat verklaart ook het op 't eerste gezicht vaak inconsequente en wankelende der Duitse buitenlandsche politiek. Wat Marocco betreft b. v., een land, dat economisch ongetwijfeld een veel grootere toekomst heeft dan de sombere wouden en moerassen, die Duitschland nu voor 't grootste gedeelte cadeau heeft gekregen — Marocco is een land met een heel ander klimaat, heel andere hulpbronnen en waar op den duur een dichte bevolking kan leven, terwijl Congo voor 't grootste deel een menschenarm land is — had een belangrijk deel der Duitse publieke opinie zich sinds lang met de hoop gevleid, dat het eenmaal een Duitse bezitting zou worden. De Duitse regeering kon echter Marocco niet bezetten, omdat ze daardoor te veel zou hebben gewaagd en moest zich tevreden stellen, met wat ze elders krijgen kon. Een aantal groepen en partijen der bezittende klassen kunnen dan nu maar niet inzien of liever willen en kunnen 't niet, omdat ze van de nationalistische en imperialistische demagogie moeten leven. De werkelijke kapitalistische heerschers echter, de ± 300 groot-kapitalisten, die in Duitschland aan de touwtjes trekken, d.w.z. de hooge bank en de groot-industrie beheerschen, zijn over 't bereikte tevreden en hebben dit de regeering dan ook kond gedaan. Kirdorf, zoowel als Ballin, om er twee typische te noemen, weten, dat de regeering een goede zaak heeft gedaan.

Hetsprekt van zelf, dat de »ontevredenheid« van burgerlijke partijen en groepen ook weerklank vond in den Rijksdag. De Rijksdag is, zooals de lezers weten, geen Parlement, d.w.z. regeert niet of liever heeft niet de macht de regeering te veranderen. En over de gesloten overeenkomst kan slechts gepraat, geleuterd zou men haast zeggen, worden, niet besloten. In de practijk, tusschen haakjes gezegd, verschilt dit niet zooveel met de parlementaire landen, want ook in Engeland en Frankrijk heeft het Parlement feitelijk niets te zeggen over de buitenlandsche politiek. Men bewaart daar echter den parlementairen schijn.

Zoo gebeurde het dan in den Rijksdag, dat toen de Rijkskanselier verleden week het bereikte verdrag uiteenzette, hij met ijzig stilzwijgen werd ontvangen en niemand hem toejuichte. Alle burgerlijke partijen vonden, of deden althans of ze meenden, dat de regeering de Duitse kapitalistische belangen bedorven had. De spreker van de agrarische demagogen v. Heydebrand, de chef der machtige in Pruisen regeerende jonkerpartij, zette zelfs een bijzonder grooten bek op tegen de regeering, in 't daarop volgende debat, en alle burgerlijke partijen deden min of meer 't zelfde. Het waren verkiezingsredevoeringen, die de heeren in den Rijksdag voerden, geen redevoeringen van partijleiders, die werkelijk verantwoordelijk zijn voor den gang van zaken, voor de buitenlandsche politiek van het Duitse kapitalisme. Daar kwam nog iets bij. De troonopvolger, de kroonprins, die in een loge zat, gaf door zijn gebaren heel duidelijk te kennen, dat ook hij de politiek der regeering veroordeelde en wenschte, dat ze b. v. na de rede van den Engelschen minister van financiën, Lloyd-George, direct dreigende woorden tegen Engeland had gesproken. Zoo stond de Rijkskanselier daar in den Rijksdag feitelijk alleen: niemand steunde hem, op niemand steunde hij. Hij scheen in de lucht te zweven en zijn val scheen onvermijdelijk. Immers: de vorige Rijkskanselier Bülow had moeten heengaan, omdat hij in den Rijksdag geen meerderheid vond voor zijn politiek en daardoor scheen 't parlementaire stelsel ook in Duitschland ondanks alles toch wel nader te zijn gekomen.

Maar dit zweven in de lucht van den Kanselier was slechts schijn. Dienzelfden dag nog werd de Kanselier aan de tafel van den Keizer ontvangen. De troonopvolger kreeg een vermaning, wijl hij zijn boekje was te buiten gegaan en ontving 't bevel niet meer in den Rijksdag te verschijnen. En den volgenden dag, krachtig geworden door den keizerlijken steun dien hij had ontvangen, precies zoo als een hooge regeeringsambtenaar, wiens positie bedreigd scheen, in het Byzantijsche Rijk zich zou gevoeld hebben, vertoonde de anders zoo goedmoedige, filosofisch aangelegde Kanselier eensklaps een ander aangezicht. De man, dien de Vorwärts sinds maanden altijd als een hulpeloozen grijsaard aanduidde, bleek eensklaps in staat om den leider der machtigste partij in 't «Parlement», den leider van de klasse, die de regeeringsmacht in Pruisen in handen heeft, omdat zij over leger en bureaucratie beschikt, af te snauwen en toe te donderen, dat hij ter wille van verkiezingsbehoeften het Rijk schade deed.

M. a. w. de macht van het absolutisme in Duitschland, steunende op de hooge vertegenwoordigers van de kapitalistische groepen, werd den volke kond gedaan op een manier, die aan duidelijkheid niets liet ontbreken. Want, inderdaad, uit deze jongste gebeurtenissen blijkt, dat sinds 1908, toen het absolutisme een soort van crisis beleefde, door de onthullingen omtrent Wilhelm's optreden, 't inderdaad niets aan macht heeft verloren, eerder zou men zeggen, nog heeft gewonnen. Dit ligt in de lijn der ontwikkeling.

(Slot volgt.)

v. R.

Oorlog en Industrie.

Wij zijn in vollen oorlog, tusschen Italië en Turkije, en iederen dag lezen we in de kranten de sensatieve berichten over de slachtoffers van den oorlog, hetzij die nu door de meest moderne vernielingsmiddelen of door de afschuwelijke gruweldaden der Italianen omkomen. De cijfers der slachtoffers van den gewonen oorlog zijn nog niet hoog, omdat deze oorlog nog niet op zijn heftigst wordt gevoerd; daarentegen belopen de slachtoffers der Italiaansche gruwelen reeds in de duizenden. Meer dooden en gewonden bracht de laatste groote oorlog, de Japansch-Russische krijg, maar hoe men ook daarover moge lamenteerden, de cijfers die de oorlogsloze dagelijkse praktijk van de kapitalistische industrie in gruwelijk regelmatig en regelmatig toenemenden gang aanwijst zijn ontzettender dan de direkte gruwelen van den oorlog. Een paar cijfers uit het meest naakt en scherp kapitalistische land Amerika komen ons daarvoor op het oogblik juist onder de oogen.

Er werden namelijk, zoo lezen wij, op de spoorwegen en in de fabrieken, mijnen en dergelijke van de Vereenigde Staten in het 30 Juni afgeloopen dienstjaar 10396 personen gedood en 150159 gewond. Meer dan tienduizend gedood en meer dan honderdvijftig duizend gewond! Kan het erger, in den oorlog?

Deze schrikbarende cijfers moeten natuurlijk door de kapitalistische journalisten, die ze brengen, ook verklaard worden. Ziehier een gedeeltelijke verklaring. Er zijn ruim 80000 landloopers in de Ver. Staten, volgens officiële opgaven. In werkelijkheid dus is wellicht een van elk honderd Amerikanen een *tramp* (uit te spreken: *trempe*, d. i. landlooper)! En dit in het rijkste land ter wereld! Een op de honderd menschen, die zelfs in regelmatige tijden, geen dak boven zijn hoofd en geen mensch om hem te helpen bezit!

Maar het kapitalisme weet raad. *Geraamd wordt* dat in een jaar elfduizend van die landlooperende niets-bezitters door een trein worden aangereiden, en de kleinere helft, toch nog meer dan vijfduizend, zoo worden gedood, de grootere helft gewond. De gewonden worden wellicht gevonden en komen dan misschien in een dier grootsche liefdadigheids-inrichtingen die vooral de Amerikanen weten te stichten. Denk aan Carnegie, den weldoener! Zoo vinden ze onderdak, en zoo niet, dan gaan ze na de natuur-geneeswijze te hebben ondergaan weer langs de spoorbaan wandelen, om een waarschijnlijke dood tegemoet te gaan. Een op de 70 landloopers wordt aangereiden! *Elken dag* in de Ver. Staten driehonderd! En als je er reist, heb je in elk geval kans over een mensch te gaan. Menschenvleesch is er goedkoop, in het land der milliardairs!

Maar de kapitalisten kunnen er niets aan doen, zeggen de journalisten. „De spoorwegen staan tegenover dit euvel vrijwel machteloos“, lezen we. Het zou n.l. zooveel kosten de toegang tot de baan, gelijk we dit in ouwerwetsch Europa nog wel doen, te versperren. De kosten zijn nu eenmaal ten pleziere der winstmakers tot een minimum teruggebracht. En je kunt je als kapitalist toch waarschijnlijk niet voor de veiligheid van die stomme landloopers en ander volk een brok van je winst laten ontnemen. Op vele lijnen liggen niet eens dwars-boomen bij weg-overgangen, en toch schijnen er nog altijd van die dwarsrijvers onder de Amerikanen gevonden te worden, die meenen dat weg-overgangen er zijn om er over te gaan. Als ze dat doen, en ze worden door zoo'n Amerikaanse expres, die ongeveer 100 Kilometer in een uur aflegt, verrast, dan kunnen de kapitalisten dat toch niet helpen, want er is een voorschrift dat bepaalt dat voor elke onbescherpte overgang de trein zijn fluit moet laten hooren! En dan, in *dichtbevolkte streken* worden tegenwoordig zelfs *viadukten* aangelegd bij de onbewaakte en onversperde wegovergangen. *Het ontbrak er nog maar aan, dat dit niet eens gebeurde.* En dan zeggen ze nog, dat het Amerikaansche kapitalisme niet zorgt voor de menschen!

Niet alleen landloopers en ander volk, dat over de open spoorwegen loopt, wordt door het spoorwegkapitaal gedood, maar op iedere 458 arbeiders aan de spoorwegen werkzaam, komt jaarlijks een om, en van elke 13 arbeiders wordt jaarlijks een gedood. Twaalf man blijven ongederd, en elke dertiende is slachtoffer van het spoorweg-verkeer... in vredetijd! Het is bijna zoo erg als de opzettelijke moordpartij van de beul Gallifet onder de revolutionaire communards van Parijs, die in 1871 elke tiende man voor zijn moord uitkoos.

Naar aanleiding van de cijfers van de bedrijfsongevallen in de Ver. Staten gedurende de laatste 4 jaren kan men het volgende staatje maken.

	Gedood.	Gewond.	Tuzamen aan Ongevallen.	Perc. gedooden op alle ongev. in het bedrijf.	Perc. ongev. i. h. bedrijf op alle ongev. samen.	Perc. dooden i. h. bedrijf op alle gedooden samen.
Spoorwegen . . .	2049	7344	9393	21,8 %	25,3 %	23,5 %
Tramwegen . . .	301	8296	8597	3,5 %	24,4 %	3,4 %
Bedrijfsongevallen . . .	5296	10444	15740	33,6 %	42,8 %	60,7 %
Branden	1072	1908	2970	36 %	8 %	12,2 %
Totaal	8718	27992	36700	23,5 %		

Hier zijn alleen de *strikte bedrijfs*-ongevallen in de statistiek opgenomen, dus niet overrijdingen en dergelijke door de spoorwegen, trams enz. veroorzaakte ongelukken.

Wat blijkt nu uit dit statistiekje? Ten eerste, in vergelijking met de zoeven voor de spoorweg-ongevallen gegeven cijfers, dat de Amerikaansche spoorwegen allèen even veel menschen in een jaar ombrengen, als de gansche Amerikaansche industrie door zijn bedrijfs-ongevallen in vier of vijf jaar. Voorts blijkt dat het aantal gedooden bij de bedrijfsongevallen in Amerika naar verhouding bijzonder groot is; bij de spoorwegen is elke vijfde door een ongeval getroffen, bij de industrie zelfs elke derde ten doode opgeschreven! Niet alleen de spoorwegen, maar ook de industrie is dus in Amerika door zijn gebrek aan veiligheidsmaatregelen — al staan ze op papier, ze worden niet voldoende uitgevoerd — bijzonder moorddadig. Het getal ongevallen is er bijzonder groot, en het aantal der direkt gedooden is er onder de ongevallen eenvoudig angstwekkend. Maar nog eens, het komt er bij de Amerikaansche milliardairs op een leven meer of minder niet aan, zoomin als in den modernen oorlog.

Wat zegt evenwel het geldblad, waaraan deze cijfers ontleend worden? „De vraag is gewettigd, zegt het blad, wanneer wij zien dat er *iederden dag* in onze nijverheid *6 personen* worden gedood en 19 gewond, of wij niet te veel voor onze haast betalen.“ Haast om winst te maken, natuurlijk, want voor verzorging der menschen dient gelijk bekend de Amerikaansche trust-industrie allerminst.

Maar het wordt nog mooier. „Men vergete niet, dat de werkelijke toestand erger is, dat uit bovenstaande onvolledige statistiek kan worden afgeleid.“

Wij hopen inderdaad dat de arbeidersklasse het niet zal vergeten. De Amerikaanse toestand in de industrie wordt ook in Europa meer en meer kenmerkend voor de nijverheid in het algemeen. Het moet dus bij het proletariaat niet enkel zijn; Oorlog aan den oorlog; maar Oorlog aan het Kapitalisme, dat ook in de meest vreedzame tijd en zonder een dag het na te laten, op de meest moorddadige wijze met de menschenlevens omspringt. Wp.

Het Ontwerp-Program. (Erratum).

De twee onderstaande alinea's, voorkomende in M. Mensings-artikel in *De Tribune* van 28 Oktober bleven tot onze spijt zoo vol zefouten dat we deze alinea's thans nog eens weergeven:

Zoo goed als bij de hergeboorte van het proletariaat zijn het bij de hergeboorte van het gezin de factoren van het gezin de „factoren van ondergang“⁶⁾ welke het kapitalisme zich *self* scheidt, die wegwijzer en stuwkracht van ons optreden zijn. De gecentraliseerde, de saamgetrokken productie der kapitaal-magnaten, zelf gevolg der kapitaal-centralisatie, is het zich aan het proletariaat dagelijks opnieuw opdringende beeld van het verrichten voor velen tegelijk van datgene wat vroeger voor elk der afzonderlijke groepen van slechts weinigen, afzonderlijk verricht werd. Het proletariaat ziet dat beeld dagelijks als het ware vlak voor oogen omdat het als loonarbeidende klasse middenin den geconcentreerden productie-arbeid zit. Het ontleent juist aan dien saamgedrongen vorm van arbeid zijn blijvend gevoel van saamhoorigheid en zijn begrip van discipline.

In den aanvang sprak ik van de vermaatschappelijking der gezinnen. Vermaatschappelijking inderdaad. Deels tengevolge van het als leden van tallooze gezinnen dagelijks gezamenlijk volbrengen van productie-arbeid, deels door de onderlinge kinder- en huis-verzorging der arbeidersgezinnen, noodzakelijk geworden sinds en doordat de vrouw aan den productie arbeid in betekenende mate deelneemt.

M. MENSING.

6) Zie begin tweede deel van het program-ontwerp.

Ingezonden.

Navolging van het slechte.

Onze Rotterdamsche Afdeeling roept haar vakvereenigingsleden „nogmaals“ dringend op tot een bijeenkomst „ter bespreking van onze houding in de vakbeweging.“ (*Tribune* No. 6)

Als vakvereenigingsman en als S. D. P. er, meen ik verzet te moeten aantekenen tegen het in praktijk brengen van dergelijke maatregelen. Wat is dat voor een samenzwering? En zien de initiatiefnemers niet in, dat zij aldus handelende, zich aan precies dezelfde fouten gaan schuldig maken als waartegen het verzet bedoeld is? Gelijk b.v. vriend Tuitel deed in z'n ingezonden stuk, waar hij ter bepaling van de geschiktheid van vakvereenigings-leiders hun inzicht omtrent revisionisme en marxisme de maatstaf aanlegde.

Ik Meen, dat wij als soc. dem. in de vakvereeniging tot eerste plicht hebben versterking dier organisatie in alle opzichten, en mede gezien het reusachtige nog te bewerken terrein, *voor alles omne aandacht dienen te schenken aan de georganiseerden*, om hen mobiel te maken in den strijd tegen het kapitalisme.

Doen we in deze ten volle onze plicht en waken we ervoor, dat de vervolgingswaan ook ons te pakken krijgt, waardoor we in dezelfde fouten zouden vervallen en ook wij terwille van verkeerd begrepen partij-politiek-belang slechts zouden letten op onze partij-politieke tegenstanders in de vakvereeniging en niet op het werken naar buiten, dan, geloof ik, dat we met een gerust geweten, den aanval kunnen afwachten.

De massa — om dit woord nu maar te gebruiken — van de vakvereenigingsleden, voor 't over-overgrote deel politiek ongeorganiseerd, zal dan eventueel met ons front maken tegen hen, die in hun dolle woede en *onsinnigen* haat tegen alles wat S. D. P. er is of er mee verwant, van de vakvereeniging een secte willen maken, slechts plaats biedende voor belijders van de ééne alleen-zalig-makende politieke geloofsbelijdenis.

En de verantwoordelijkheid voor hetgeen dan gebeuren gaat, valt terug op de aanvallers.

Wanneer het gekuip en gekonkel van boven- en beneden-af, het werken achter de schermen zoodanig is geweest, dat de verleugende en opgehitste vereenigingsleden voor geen reden meer vatbaar zijn, ja, dan delven we 't onderspit, maar helpt hiertegen een onderlinge bespreking van onze houding in de vakbeweging? Immers neen!

Laten wij recht-uit onze weg gaan, doen wat onze socialistische vakvereenigingsplicht ons voorschrijft; in den strijd, dien bekrompen, eng-denkende partij-fanatici en meer „doelbewuste“ anderen ons eventueel gaan opdringen, zullen we naast voldoende over onze onbesmette strijdwijze den steun hebben van *allen* — ook uit de S. D. A. P. — die het brengen van partij-politieke geschildpunten in de vakbeweging beschouwen als een der grootste gevaren welke op het huidige oogenblik de Hollandsche arbeidersbeweging kan treffen.

Zóó helpen wij de waarneembare groeiende eenheid van het geheele proletariaat bevorderen.

Niet dus zooals men te Rotterdam wil.

N. NATHANS.

Naschrift van de Redactie. Een kort woord slechts tot direkt antwoord. Wij voor ons zijn natuurlijk niet op de hoogte van de *huidere* drijfveeren, die de R'damsche afd. ertoe bracht, de leden op te roepen ter bespreking van de houding in de Vakbeweging. Evenwel moeten wij verklaren er volstrekt niet zoo iets bijzonders in te zien, als pg. Nathans zich denkt: „Een samenzwering“. Wij herinneren ons op ons laatste Kongres de partijgenooten op het hart gedrukt te hebben dat ze ook en vooral in de vakbeweging moeten werken. En dat werken in de vakbeweging verstaan we, evenals denken wij pg. Nathans, niet alleen in den engen zin van het werken voor de speciale belangen der bijzondere vakvereenigingen, maar vooral in den ruimen zin van de propaganda voor het Socialisme in het bijzonder bij de kameraden, en in het algemeen in de daden en uitingen der vakvereenigingen in woord en geschrift. Dat is onze eerste plicht, en zóó dienen wij het best niet alleen de Partij en het Socialisme, maar ook de werkelijke belangen der moderne vakbeweging. Het is te hopen, dat onze partijgenooten zoo doende de steun ook zullen ootvangen van de door pg. Nathans aangeduide S. D. A. P. ers, bijv. als zij tezamen in hun vakvereeniging opkomen voor de door onze partij voorgestelde eenheid van optreden inzake de duurte. Zoo helpen wij immers de groeiende eenheid van het proletariaat bevorderen! Maar zouden onze vakvereenigingsleden voor deze socialistische plichten niet bijzonder door de afdeelingen mogen worden opgeroepen? Wij zien dus hoegenaamd geen kwaad, maar een uitloeiende van onze soc. vakvereenigingsplicht in den Rotterdamschen oproep. Wp.

AMSTERDAM, 16-II-II.

De Redactie van De Tribune.

Door mij was wel kennisgenomen van den inhoud van het bestuurs d.d. 24 October door het bestuur der S. D. P. tot het bestuur der S. D. A. P. gericht.

Op het opschrift van dit schrijven was evenwel door mij niet gelet. Ik kon dus in de vergadering van Handwerkersvriendenkring niet weten, dat de bewering van de Miranda, aangaande het opschrift van dien brief, op een misverstand berustte, zooals sedert is gebleken en erkend.

Gij wilt deze opheldering wel plaatsen, waarvoor dank.

F. M. WIBAUT.

Van de Afdeelingen.

Amsterdam. Vrijdag 24 Nov. houdt De Wolff zijn tweede Kursusvergadering over de Durte. Komt allen op, en neemt uw kameraden mede!

Den Haag. Vrijdag 3 Nov. vergaderde de afd. huishoudelijk om de winterpropaganda te regelen Ook de colportage en het huisbezoek werden geregeld. Iedere partijgenoot zorge Zaterdag 8 uur present te zijn bij J. Blok Herderinestr. 25 ten einde de colportage zooveel mogelijk over de gansche stad te verdeelen. Met algem. stemmen werd de volgende motie aangenomen en als sympathie betuiging gezonden naar de Int. meeting tegen de duurte op 5 Nov. te Amsterdam gehouden.

De verg. enz. kennis genomen hebbende van de meeting tegen het internationaal oorlogszuchtig drijven der mogendheden:

Spreekt haar instemming met het doel der meeting uit en roept de Ned. Arb. klasse op met alle doelmatige middelen den strijd tegen het dreigend oorlogsgevaar en de krankzinnige opdrijving van uitgaven voor het militarisme te voeren.

Openbare Cursusvergaderingen zullen worden gehouden:

Onderwerpen: — „De Internationale Revolutionaire Gebeurtenissen“ 2 avonden, einde Nov. en begin Dec. met v. Ravesteijn. — „Kiesrechtstrijd en Massastaking“ 2 avonden, begin—einde Dec. met Wijnkoop. — „Het Militarisme“ begin Jan. met De Visser, 1 avond. — „Parlementarisme en Sociale Wetgeving“ half of einde Jan. met Coltof, 1 avond. — „De grondslagen der Soc. Democratie“ begin Febr. met S. de Wolf, 3 avonden.

Openbare Vergaderingen:

Over: „De Staatsbegroting“ door Wijnkoop, datum? — „De bloed-Zondag van 22 Jan. 1905 in Rusland“ door Mannoury en de Visser op 21 Jan. — Indiën mogelijk op 31 Jan., „De 31 Jan. 1903“ met Nathans H. B. der Ned. Ver. v. Sp. & Tr. pers. en Wijnkoop. Voorts bij actuele gelegerheden

Dit plan loopt maar tot op de helft van den winter en wordt dan door een nieuw plan vervangen.

Voor een 40-tal toehoorders sprak Zondagochtend Luteraan over „De gevaren in de vakbeweging.“

Rotterdam. De federatie S. D. A. P. en de R. B. B. protesteerden Woensdagavond voor een week in het verkooplokaal tegen het besluit van den Raad om de beslissing over het geven van een toeslag bij de loonen der gemeentewerklieden met het oog op de duurte tot December uit te stellen.

Bij deze aktie werden noch de syndicalisten noch wij uitgenoodigd, mede te protesteerden. Wij zorgden er echter voor dat onze stem — die van t socialisme — niet werd gesmoord door iedere betooger een strooibijet uit te reiken waarin erop werd gewezen hoe weinig de woorden der Raadsfractie van de Arbeiderspartij overeenstemmen met hun daden — door hun stem te geven aan de verfraaiing der stad, voor de bouw van een nieuw Raadhuis, ja voor de geheele begroting. Terwijl voor de duurte-tegemoetkoming geen cent beschikbaar is!

Overhoedig haast te zeggen dat wij socialisten voorstanders zijn van verfraaiing der woonsteden, van openbare kunstwerken, zooals misschien het nieuwe stadhuis kan worden. — Maar wij stemmen tegen de uitgave der millioenen voor dat doel, zoolang de arbeiders, d. i. 't overgrote deel der inwoners, armoede lijden en in krotten leven.

Zoolang die toestand bestaat is en blijft immers de stad alleen daardoor ontzettend leelijk en steekt elk burgerlijk kunstwerk bij een dergelijk woestenij af als een vlag op een modderschuit.

En bovendien „wat is den arm kunst, wat is hem schoonheid zoolang zijn leven slechts één kamp is met aanhoudend stoffelijk lijden? Niets, dat alles *één* hem niets zijn“.

Maar de Rott. Raadsfractie der Arb. Partij denkt er anders over. Zij stemmen vóór de 4 millioen voor 't Raadhuis met de wetenschap dat voor de arbeidersbelangen niets wordt gedaan. Eenmaal is dat stadhuis immers voor ons, zegt Spiekman Och, och; Sp. en toekomstmuziek, dat zijn twee. Wij meenen dat eerst de millioenen aan de stoffelijke verbetering der arbeiders-toestanden besteed moeten worden, alvorens een nieuw stadhuis te gaan bouwen. *Ons* nieuw raadhuis zullen wij wel bouwen als wij de macht bezitten en dan ongetwijfeld veel beter en mooier dan de bourgeoisie van thans dit ooit kan.

Maar laten wij eerst maar voor de *macht* zorgen. —

— Van Ravesteijn debatteerde met Samson op een Vergadering der Syndicalisten ter herinnering aan de martelaren van Chicago.

— Zondag 27 Nov. zullen wij een buurtvergaderingetje op Katendrecht houden en Maandag 28 dezer een cursusavond over de S. D. P. en de Vakbeweging.

Uit het jaarverslag van de Bibliotheek der Rotterdamsche Arbeiderscoöperatie Voorwaarts, die, zooals men weet door de S. D. A. P. is gesticht als „socialistische“ coöperatie en die zoo goed als uitsluitend leden der S. D. A. P. en „geestverwanten“ als leden telt:

Omtrent den aard der lectuur het volgende: Het meest worden gelezen: werken van Zola, romans enz., terwijl de werken van Vliegen, Wibaut enz. *in den regel in soete rust op de planken der bibliotheek woortdommelen.* Naar *De Nieuwe Tijd*, het soc.-dem. maandschrift, op den 1e jaargang na geheel compleet aanwezig en waarvan de losse afleveringen van den loopenden jaargang steeds verkrijgbaar zijn... *is nog nooit gevraagd.*

Men ziet: de arbeiders uit dit centrum van het reformisme zijn goed opgevoed: niet alleen speneer zij zich van Marxistische, maar ook van revisionistische lectuur.

Hun vertegenwoordigers, als een Heykoop, een van Hinte en dergelijken, die evenmin lectuur noodig hebben, zullen immers wel weten, wat er gedaan moet worden!

Al die theorie is maar larie, weet u!

In hetzelfde blaadje komt onder de rubriek: Correspondentie, 't volgende antwoord voor:

P. A. J. v. H. Ik geloof niet, dat in de bedoeling van B. en W. ligt, in het nieuwe stadhuis de receptieaal af te staan aan de trouwende paartjes om daar hun receptie te geven, het zal wel zijn voor ontvangst van hooge oomes en tanjes

Deze inzender zal het dus wel met instemming hebben gelezen, dat Spiekman c. s. in den Raad gestemd hebben voor de 3 1/2 à 4 millioen voor het nieuwe stadhuis, o. a. omdat er dan ook gelegenheid zou zijn voor „receptie“!

Korrespondentie. Verscheidene artikelen moesten wederom blijven liggen.

Advertentiën

HEDEN VERSCHEEN:

ALEX. BOOLEMAN

BROZE NATUREN

PRIJS ING. f 3.90, GEB. f 4.50

UITGAVE EM. QUERIDO, BLOEMENDAAL

FRAAIE EN NUTTIGE

BOEKEN.

FRANSCHEREVOLUTIE

DOOR

J. JAURES

BEWERKT DOOR

Dr. W. v. RAVESTEIJN Jr.

EN

DIRECTOIRE

vervolg op de Fransche Revolutie

EVENEENS BEWERKT DOOR

Dr. W. v. RAVESTEIJN Jr.

Deze zes prachtige boeken met vele gekleurde en andere gravures franco door geheel Nederland f 12.—

(Deze boeken kunnen desgewenscht in Amsterdam op termijnbetaling worden geleverd.)

15 Afbeeldingen

naar wandschilderingen van

R. N. ROLAND HOLST

in het gebouw van den A. N. D. B., met opmerkingen en verklaringen van de muurschilderingen door den schilder.

De schilderingen stellen voor:

„Solidariteit weerstaat ook de lokkende stem van het goud.“

„Het spook der bleeke armoede bedwingt niet het dapper hart.“

„Strijdvaardigheid, offervaardigheid.“

„Solidariteit, vrouwen.“

„Uit ellende slaat op de vlam van verzet“

„De vlam van verzet zal ellende verslinden.“

„Geestdrift draagt 't jonge leven door kolken van weerstand heen.“

„Dragende hoop in het hart maakt donkere wereld licht.“

„Kennnis van knechtschap's grond wijst den weg der bevrijding.“

„De daad van aansluiting opent het nieuwe leven van broederschap en moed.“

„Zoet is de bittere dood die aanschiets op wieken van zege.“

„Hun gedenkend welt verre geslachten warmte door 't jongkloppend hart.“

„Eens zal de dag opgaand vinden arbeid en schoonheid vereend.“

In fraai eenvoudig linnen band, franco door geheel

Nederland vijf en veertig centen.

Herinneringen van een Socialiste.

Een zeer mooie roman van

LILY BRAUN

in zeer fraaien band, ongeveer 500 pag.

van f 2.90 voor f 1.25.

De nog steeds mooie roman van

CORN. HUIJGENS

BARTHOLD MERYAN

in luxe band van f 3.50 voor... f 1.90.

(Gratis een boekje met vreemde woorden en uitdrukkingen voorkomende in Barthold Meryan).

Bovenstaande boeken te bestellen (buiten Amsterdam tegen inzending van het bedrag) bij

D. PACH, Heerengracht 129

Telefoon 4614.